

 ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ		ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΝΟΣ	
	ΤΜΗΜΑ	ΕΑ1	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	ΙΔΙΟΥ	
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ	

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι (ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

1^η Αφορμή για το παρόν άρθρο στάθηκε ένα πρόσφατο οικογενειακό τραπέζι, όπου κλασικά- κάποιος μεγαλύτερος συγκρούστηκε με κάποιον μικρότερο για θέματα που αφορούσαν τόσο την ιστορία τού τότε, όσο και την τεχνολογία τού τώρα.

2^η Σε κάθε οικογενειακό τραπέζι λοιπόν μπορούμε αν όχι όλοι, τουλάχιστον οι περισσότεροι να καταλάβουμε εμπράκτως τι θα πει χάσμα γενεών, χωρίς λεξιλογικούς όρους και αυστηρές λέξεις.

3^η Βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα. Τα πράγματα είναι πλέον διαφορετικά από ό, τι ήταν κάποτε. Οι μεγαλύτεροι είναι πλέον πιο ανεκτικοί με τις μικρότερες ηλικίες, προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα και στα νέα τεχνολογικά επιτεύγματα. Έτσι, εκείνη η απόσταση ανάμεσα στις ηλικίες που ονομάζεται χάσμα γενεών φαντάζει όλο και πιο μικρή.

4^η Δεν παύει όμως να υπάρχει. Και όταν υπάρχει αποτελεί πρόβλημα της κοινωνίας που απαιτεί αντιμετώπιση και επίλυση.

5^η Οι νεότεροι, έχοντας γεννηθεί και αναπτυχθεί σε μια εποχή που διαφέρει έντονα από εκείνη των γονέων ή των παππούδων τους, καθώς έρχονται σε επικοινωνία μαζί τους και φτάνουν σε αντίπαλες απόψεις, διακρίνουν σε μεγάλο βαθμό τη διαφορά αυτή. Επομένως, τους δημιουργείται το αίσθημα ότι ζουν σε ένα άφιλο περιβάλλον, όπου δεν υπάρχει κατανόηση και σεβασμός των προβλημάτων και των απόψεών τους, βλέπουν την κοινωνία που τους παρέδωσαν οι μεγαλύτεροι γεμάτη υποκρισία, αναξιοκρατία και έλλειψη σεβασμού, μια κοινωνία που δεν τους παρέχει τρόπους να εξωτερικεύσουν το «εγώ» τους, τις διαφορετικές τους εφηβικές ανησυχίες.

6^η Οι μεγαλύτεροι με τη σειρά τους, οι πιο «ώριμοι» (όπως θέλουν οι περισσότεροι να χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους), αντιμετωπίζουν τους νεότερους ως πλάσματα αδιάφορα για τα κοινά, χωρίς σεβασμό απέναντι στα δικά τους ιδανικά και τις δικές τους αξίες. Ως πλάσματα που εγκαταλείπουν τη θρησκεία και τις αξίες που αυτή προεβύει.

7^η Οι αντίπαλες αυτές απόψεις οδηγούν όπως είναι φυσικό σε κενό επικοινωνίας, σε αμοιβαία αντιπαλότητα και καχυποψία και σε μια διαρκή μάχη απόψεων και ιδανικών.

8^η Ουσιαστικά, ο λόγος αυτής της συνεχούς καχυποψίας και αντιπαλότητας συνδέεται με τη μεγάλη διαφορά της ηλικίας. Όταν η εποχή αλλάζει και εξελίσσεται, είναι φυσικό και οι νεότερες γενιές που αναπτύσσονται να αποκτούν διαφορετικά ιδανικά και προτεραιότητες που συμβαδίζουν με τις ανάγκες της εποχής, αλλά και της κοινωνίας.

9^η Εκείνο που πρέπει να κατανοήσουν και να συνειδητοποιήσουν και οι μεν, αλλά και οι δε, είναι η διαφορετικότητα. Γιατί, κάθε γενιά διαθέτει τα δικά της χαρακτηριστικά, τις δικές της βλέψεις για το μέλλον, το δικό της όραμα. Υπάρχει ανάγκη προσέγγισης των γενεών και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω αμοιβαίας κατανόησης και συμβιβασμών. Η ρίψη ευθυνών από τον έναν στον άλλον και η επικράτηση εγωιστικών τάσεων δεν αποφέρουν τίποτε, παρά μόνο επιδείνωση της κατάστασης. Ο διάλογος και η υποχωρητική στάση αποτελούν σχεδόν πάντα το μέσο για τη γεφύρωση οποιασδήποτε ασυμφωνίας, οποιασδήποτε διαφοράς.

10^η Τόσο όμως οι μεγαλύτεροι, όσο και οι μικρότεροι είναι αναγκαίο να παρέχουν, με όποιο μέσο διαθέτουν και με όποιον τρόπο μπορούν, βοήθεια ο ένας στον άλλον. Οι μεγαλύτεροι να τους μεταβιβάζουν μια υγιή παιδεία και οι νεότεροι να τους εξοικειώνουν με ό, τι νέο καταπιάνονται.

11^η Κάθε χάσμα στην κοινωνία αποτελεί πρόβλημα και η κοινωνία μπορεί να λειτουργήσει ομαλά, μόνο, ενωμένη. Είναι επιτακτική, λοιπόν, η ανάγκη γεφύρωσης του όποιου χάσματος και όλοι πρέπει να συνεισφέρουμε. Την επόμενη φορά που θα συγκρουστούν οι απόψεις σου με εκείνες κάποιου διαφορετικής ηλικίας, πριν τον κατηγορήσεις και του επιρρίψεις τις ανάλογες «ευθύνες» επανάφερε στη μνήμη σου τις λέξεις: διαφορετικότητα, σεβασμός, κατανόηση.

Μαρία Μακράκη, Frapress.gr Youth Cultural Community, 06-01-2017.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ (ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

Η Μεγάλη Χίμαιρα* (απόσπασμα)

Η Μαρίνα, νεαρή Γαλλίδα, ερωτεύεται και παντρεύεται έναν Έλληνα Καπετάνιο, τον Γιάννη. Αφήνει τη χώρα της και μετακομίζει στη Σύρο. Εκεί συγκατοικεί με την πεθερά της, τη γριά Ρεϊζαίνα.

Ο γάμος τους γίνηκε ύστερ' από μια βδομάδα στον Άγιο Νικόλαο τον Πλούσιο,

Όλος ο καλός κόσμος της Σύρας ήταν προσκαλεσμένος. Κι ήρθε ο καλός ο κόσμος, με περιέργεια και συμπάθεια, να θαυμάσει κι όμορφο ζευγάρι. Ο Γιάννης έλαμπε από χαρά και χαμογελούσε με τα κάτασπρα δόντια του. Η Μαρίνα με μάτια στυλωμένα πέρα, μακριά, ονειρευόταν...

Η γριά Ρεϊζαίνα δεν έπαιρνε μεγάλο μέρος. στη ζωή του αντρώγου. Ήσυχη, λιγομίλητη, περπατώντας αθόρυβα, κρατούσε ουσιαστικά το νοικοκυριό με ικανότητα και διακριτικότητα, που προκαλούσε την ευγνωμοσύνη της Μαρίνας. Η νοοτροπία της σφυρηλατημένη με την παράδοση της ελληνολατινικής φατριάς, την πρόσταζε, να υποχωρήσει μπροστά στη γυναίκα του αρχηγού της οικογένειας, του πρωτότοκου γιου της. Έτσι ήταν ο άγραφος νόμος από πάντοτε. Εξάλλου αυτή η ξένη, η όμορφη και «σοφή» κυρία που έκανε στο γιο της την τιμή να γίνει γυναίκα του, έπαιρνε στα μάτια της γριάς θέση ανώτερη, άξια σεβασμού. Εκείνο που τη γέμιζε με δέος ήταν τα χρήματα, που ήρθαν στη φαμίλια μαζί με τη νύφη: οι 30.000 λίρες του δεύτερου βαποριού, που προβίβασαν το γιο της από μικρό σε μεγάλο εφοπλιστή.

Πολλές φορές, τα πρωινά που ο Γιάννης έλειπε στη Σύρα, πεθερά και νύφη κουβέντιαζαν παρακινημένες από κάποια βαθύτερη ανάγκη επαφής. Η Μαρίνα έλεγε πολύ λίγα για την παλιά της ζωή. Είχε αποφασίσει να μην εξομολογηθεί ποτέ, σε κανέναν, όλα εκείνα που υπήρξαν η δυστυχία και η ντροπή της πρώτης ηλικίας της.

-Μη γυρεύεις λεπτομέρειες από την παλιά μου ζωή, είχε πει του Γιάννη. Ήταν τόσο δυστυχισμένη, που δεν θέλω ούτε να τη θυμάμαι. Σου λέω την αλήθεια. Και σε παρακαλώ να σεβαστείς την επιθυμία μου.

- Θα τη σεβαστώ...

Πήγε και βρήκε τη μάνα του, τη Ρεϊζαίνα. Ήταν δύσκολο να της πει αυτό που ήθελε:

-Μητέρα, η Μαρίνα δεν είναι σαν τις δικές μας τις γυναίκες. Σκέφτεται αλλιώς, νιώθει αλλιώς. Δεν θα 'θελε ποτέ να τη ρωτάνε για την περασμένη ζωή της. Αν νιώσει την ανάγκη, θα μιλήσει πρώτη αυτή...

Η ματιά της γριάς συννέφιασε:

-Θα ρωρείς πως θα τη ρωτούσα, αν δεν καταλάβαινα πως ήθελε να μιλήσει; Φαίνεται πως με έχεις για ανέμναλη ..

-Μη με παρεξηγείς..

- Πώς γίνεται να σε παρεξηγήσω; Θα ήθελα όμως να σε ρωτήσω κάτι...
- Εσένα σου μίλησε ποτέ;
- Όχι, ποτέ. Ούτε θα μου μιλήσει.

Η γριά ένιωσε ένα δυνατό χτύπο στην καρδιά: «Δεν τον αγαπάει. Όχι, δεν τον αγαπάει»

Μπόρεσε να συγκρατηθεί να μην καταλάβει ο Γιάννης την ανησυχία της και είπε με φωνή άχρωμη:

- Έτσι φαίνεται είναι οι ξένες. Δεν έχουν την καρδιά στο χέρι, διαφεντεύουν τη γλώσσα τους...

Ο Γιάννης κατάλαβε. «Δεν την αγαπάει. Όχι, δεν την αγαπάει, Μα κι η Μαρίνα... Είναι έξυπνες και οι δυο. Θα βρουν τρόπο να συνεννοηθούν.»

Έτσι οι συνομιλίες της Ρεϊζαίνας με τη νύφη της ήταν συνήθως ένας μακρύς μονόλογος της πρώτης. Η γριά η ποτισμένη με το φαρμάκι της γυναίκας του ναύτη, διηγόταν την ιστορία της θαλασσοδαρμένης φαμίλιας της. Τα λόγια αντηχούσαν στο στόμα της σαν ποίημα, που δεν ήταν άλλο από το μεγάλο έπος της θάλασσας. Η Μαρίνα την άκουγε με ενδιαφέρον, πολλές φορές και με συγκίνηση. Μα όλ' αυτά ήταν ξώπετσα, μην μπορώντας ν' αγγίξουν το βάθος της καρδιάς.

Δεν γινόταν να μονιάσουν αυτές οι δύο γυναίκες. Τις χώριζε ένα απέραντο διάστημα από χώρες, φυλές και κλίματα. Η μία ήταν κόρη των ξανθών Βίκινγκς, των σκληρών πολεμιστών του χρυσαφιού. Η άλλη Ασιάτισσα, με ψυχή κλειδωμένη, είχε στις φλέβες της το αίμα των αληθινών θαλασσινών, εκείνων που παλεύουν πραγματικά με το κύμα για να εμπορευτούν τον πλούτο της γης. Για τους πρώτους, η θάλασσα είναι μέσο· για τους δεύτερους, σκοπός.

«Όταν μπορέσω -συλλογιζόταν η Μαρίνα- να βρω εκείνο που κρύβεται κάτω από τα λόγια της, τότε θα καταλάβω πως γίνηκα ένα με τούτη τη γη και τους ανθρώπους της»

Την ίδια στιγμή η Ρεϊζαίνα έλεγε μέσα της: « Όχι! Εκείνο που θα 'λεγα σε μία γυναίκα που 'χει το ίδιο αίμα με μας, σε τούτη δεν μπορώ να το πω. Δεν θα με καταλάβει. Αλλά κι ούτε θέλω να με καταλάβει.»

Μ. Καραγάτσης, Η Μεγάλη Χίμαιρα, Α()ήνα: Εκδόσεις Εστία, 2016

* χίμαιρα. • μεταφορικά το ανέφικτο, το αδύνατο να πραγματοποιηθεί

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

Ερώτημα 1^ο

Λαμβάνοντας υπόψη την ακόλουθη φράση: «Εκείνο που πρέπει να κατανοήσουν και να συνειδητοποιήσουν και οι μεν, αλλά και οι δε, είναι η διαφορετικότητα», να αποδώσετε το νόημά της σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων, αξιοποιώντας τις λέξεις που σας δίνονται παρακάτω (σε οποιοδήποτε τύπο, αριθμό, πτώση): γεφύρωση, συζήτηση, κατανόηση, επικοινωνία, διάλογος.

Μονάδες 10

Ερώτημα 2^ο

Ο συντάκτης του ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ι επιλέγει να οργανώσει την έννατη παράγραφο με τη μέθοδο της αιτιολόγησης μέσω της χρήσης επιμέρους παραδειγμάτων και την δέκατη παράγραφο του κειμένου με τη μέθοδο της αναλογίας. Να δικαιολογήσετε τις επιλογές του αυτές και να εξηγήσετε ποια πρόθεσή του εξυπηρετεί κάθε τρόπος ανάπτυξης.

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο

α) Να σχολιάσετε την επιλογή του α' πληθυντικού καθώς και του β' ενικού ρηματικού προσώπου από τον κειμενογράφο στην 11^η παράγραφο του κειμένου. Κατόπιν, να προβείτε σε όσες αλλαγές κρίνετε σκόπιμες- ξαναγράφοντας την παράγραφο- προκειμένου να αποδώσετε το νόημά της με ύφος αντικειμενικό, ουδέτερο και απρόσωπο.

Μονάδες 8

β) Ερμηνεύστε τη χρήση του:

1) ασύνδετου σχήματος στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου (3 μονάδες)

2) εισαγωγικών στην έκτη παράγραφο του κειμένου (2 μονάδες)

3) παρενθέσεων στην έκτη παράγραφο του κειμένου (2 μονάδες)

(όλα είναι υπογραμμισμένα στο κείμενο και με πλαγιασμένη γραμματοσειρά)

Μονάδες 7

Σύνολο: 15 μονάδες

ΘΕΜΑ 2

Στην Αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων του σχολείου σας, πραγματοποιείται εκδήλωση με θέμα «Η διάσταση ιδεολογίας και απόψεων ανάμεσα στους νεότερους και τους παλαιότερους και οι τρόποι εποικοδομητικής προσέγγισής τους». Έχετε κληθεί ως εκπρόσωπος του τμήματός σας να απευθύνετε σύντομη ομιλία (300-350 λέξεων) για τις

επιπτώσεις που επιφέρει στην συνολική ανάπτυξη, ωρίμανση και λήψη εξορθολογισμένων αποφάσεων ενός νέου/-ας της ηλικίας σας η αδυναμία εύρεσης ενός κοινού τόπου(συμφωνίας) με τους μεγαλύτερους. Πρόσθετα, αναλύετε τρόπους με τους οποίους τόσο οι γονείς όσο και οι καθηγητές σας μπορούν να σας βοηθήσουν να επιτύχετε την άμβλυση αυτού του χάσματος στην επικοινωνία με τη δική σας πάντα βοήθεια.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3

Ο Μ. Καραγάτσης στο συγκεκριμένο απόσπασμα αξιοποιεί το διάλογο. Να ερμηνεύσετε τη λειτουργία του ως προς το νόημα, το ύφος του κειμένου καθώς και τη διευκόλυνση του αναγνώστη να αντλήσει στοιχεία σχετικά με την ψυχογραφία των πρωταγωνιστών.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4

Υποθέστε ότι είστε ο νεαρός ήρωας του έργου, ο Γιάννης. Να γράψετε ένα γράμμα στη μητέρα σας, τη Ρεϊζένα, στο οποίο θα της εξηγήτε ότι πρέπει να αλλάξει την επιφυλακτική της στάση απέναντι στη Μαρίνα, να βρει κοινά σημεία επαφής μαζί της και να τη βοηθήσει να προσαρμοστεί στη νέα της πατρίδα. Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15